

CONCLUSIONS DEL SEMINARI:

“Consentiment sexual i *chemsex*. Aspectes culturals i implicacions legals”

Canal Salut
> Drogues
Drogues.gencat

Alguns drets reservats

© 2024, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a la [pàgina web de Creative Commons.](#)

Coordinació:

Elena Adán Ibáñez
Joan Colom Farran
Ana I. Ibar Fañanás
Laia Gasulla Suriol
Oriol Segovia Minguet
Raúl Soriano Ocón

Edita:

Subdirecció General d'Addiccions VIH, Infeccions de Transmissió Sexual i Hepatitis Víriques. Agència de Salut Pública de Catalunya

Primera edició:

Barcelona, octubre de 2024

Pla editorial 2024:

Núm. de registre: 10705

Assessorament lingüístic:

Servei de Planificació Lingüística del Departament de Salut

Disseny de plantilla accessible 1.03:

Oficina de Comunicació. Identitat Corporativa.

CONCLUSIONS DEL SEMINARI: "Consentiment sexual i chemsex. Aspectes culturals i implicacions legals"

Sumari

Sumari	3
Introducció	4
Metodologia del seminari	4
Marc de referència	5
Aspectes claus identificats en el seminari	7
Conclusions i propostes	10
Participants	13

Introducció

Aquest seminari forma part de les accions que desenvolupa la Subdirecció General d'Addiccions, VIH, ITS i Hepatitis Víriques (SGAVIHV) en el marc de la resposta al fenomen del *chemsex* i connecta amb les propostes d'accions per desenvolupar recollides al document de polítiques públiques **CHEMSEX: prevenció, detecció i abordatge a Catalunya (1)**.

Existeix una preocupació creixent entorn d'aquest fenomen que fa referència a un tipus de consum recreatiu de substàncies. En concret, es tracta d'un ús sexualitzat de drogues entre homes gais i bisexuals, altres homes que tenen sexe amb homes (HSH) i persones trans i no binàries que participen en la 'cultura de sexe casual o sense compromís'. (2)

Entre les possibles circumstàncies que poden donar-se, es troba l'impacte d'aquest tipus de consum sexualitzat en relació amb el consentiment sexual i, per tant, en les agressions sexuals.

Per aquest motiu, la SGAVIHV va prendre la iniciativa d'organitzar una trobada de treball i un debat en format de seminari sobre consentiment sexual i *chemsex* amb professionals experts en el tema i amb persones que practiquen *chemsex*.

Metodologia del seminari

Per dur a terme aquesta activitat es van convocar agents clau que poguessin fer aportacions rellevants per analitzar l'escenari, valorar-ne les evidències disponibles, analitzar si en el context de Catalunya correspon adoptar alguna mesura concreta al respecte i, si escau, consensuar quines serien les prioritats.

Entre les persones convidades a participar al seminari hi havia professionals amb perfils diversos, incloent-hi representants de departaments rellevants en matèria de salut, addiccions, gènere, LGTBI+, representants de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, entitats comunitàries de l'àmbit LGTBI+ i persones que practiquen *chemsex*.

CONCLUSIONS DEL SEMINARI: "Consentiment sexual i chemsex. Aspectes culturals i implicacions legals"

La proposta va ser que la primera sessió servís per realitzar una primera aproximació a la situació. Es va presentar una anàlisi de dades disponibles i es van compartir reflexions i discussions. En canvi, la segona sessió es va orientar a aportar propostes per intervenir d'una manera adequada sobre aquesta realitat, tot identificant els aspectes que el grup considerés prioritaris. L'activitat es va desenvolupar en els mesos de maig i juny de 2023, comptant amb dues sessions de discussió de dues hores cadascuna.

Els objectius que es volien assolir amb aquesta iniciativa eren:

Generar un espai específic de reflexió tècnica i diàleg al voltant del consentiment sexual en el context del sexe químic, amb la participació d'agents comunitaris i institucionals amb un paper clau en aquest escenari.

Establir un marc de referència comú aportant-hi: definicions, evidències disponibles sobre la magnitud d'aquesta situació, sobre les implicacions legals, i sobre la importància dels aspectes culturals.

- Generar una discussió que permeti avançar en la diagnosi d'aquesta situació.
- Recollir propostes i mesures al respecte que puguin adoptar els diferents agents implicats.
- Facilitar la discussió sobre aquestes propostes per assolir un consens sobre els passos necessaris, mesures prioritàries, responsables i calendari de treball.

Marc de referència

Segons la modificació del Codi penal que introdueix l'article 178 de, la Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, s'entén per agressió sexual (3): *"1. Será castigado con la pena de prisión de uno a cuatro años, como responsable de agresión sexual, el que realice cualquier acto que atente contra la libertad sexual de otra persona sin su consentimiento. Sólo se entenderá que hay consentimiento cuando se haya manifestado libremente mediante actos que, en atención a las circunstancias del caso, expresen de manera clara la voluntad de la persona"*. Per tant, tota relació sexual ha de partir del consentiment explícit de les persones que hi participen.

CONCLUSIONES DEL SEMINARI: *"Consentiment sexual i chemsex. Aspectes culturals i implicacions legals"*

Evidències disponibles

Actualment es disposa de poca evidència sobre les agressions sexuals en el context de *chemsex*. En el seminari es va presentar la revisió sistemàtica que van fer Ricardo Paniagua i Víctor Dujo (4) per conèixer la prevalença de delictes de tipus sexual que es donen en el context de *chemsex*. De la seva anàlisi es va concloure que:

- El 47,2% dels usuaris de *chemsex* (n = 233) assenyalaven que les seves parelles sexuals no van respectar els seus límits.
- El 15,5% dels usuaris de *chemsex* van declarar haver patit violència sexual i el 17,7% que les seves parelles sexuals els van administrar drogues sense el seu consentiment.
- La prevalença d'agressions sexuals facilitades per submissió química en el context de *chemsex* mostra que és un fenomen freqüent.
- L'estigmatització i la por al procés de victimització secundària i terciària redueixen la presentació de denúncies, provocant-ne la infraestimació.
- La submissió química afecta principalment persones vulnerables, les quals són víctimes d'agressions sexuals de manera oportunista i/o mixta i, en menys casos, depredadora.

També es va presentar l'estudi "Fuck Violence: violencias en contextos de *chemsex*" (5). En aquest estudi van participar 455 homes gais, bisexuals i altres homes que tenen sexe amb homes (GBHSH) que practiquen *chemsex* de forma problemàtica o no problemàtica (445 van respondre un qüestionari i 10 van participar en un grup focal). El 18,7% van afirmar haver patit una agressió sexual, el 7% n'han patit en diverses ocasions i l'1%, força vegades. El 6,2% de les persones afirma haver agredit sexualment algú en una o més ocasions. Aquest percentatge puja fins a l'11,2% entre aquelles persones que tenen sessions d'un o més dies. S'observa una relació entre la durada de les sessions i el fet de patir o exercir violències sexuals.

Aspectes claus identificats en el seminari

A continuació es presenta una síntesi de les idees i reflexions que es van compartir durant les dues sessions del seminari.

Per a l'anàlisi d'aquest fenomen cal tenir en compte la visió de les persones que el practiquen:

- Sensació de por a reconèixer-se com a víctimes d'una agressió sexual
- Dificultat per donar o retirar el consentiment en qualsevol moment
- Sentiment de culpabilitat i de soledat
- Sensació que no va ser real

Manca de credibilitat i d'empatia quan es denunciïn les agressions i sensació de sentir-se jutjat i qüestionat als serveis d'atenció. Per tant, reclamen el reconeixement d'aquestes violències sexuals, més sensibilització i formació per als professionals que atenen una persona que ha viscut una agressió sexual i atenció psicològica especialitzada.

Per a l'anàlisi d'aquest fenomen també cal tenir en compte els següents aspectes:

- La importància dels codis culturals específics que es fan servir per donar consentiment sexual en el context de la cultura sexual gai.
- La influència en aquest context de la cultura patriarcal en la manera com s'estableixen les relacions personals. És important apuntar que la cultura gai està travessada també pel masclisme, la qual cosa dona lloc, per exemple, a la LGTBI+-fòbia interioritzada. Per tant la violència sexual que es pugui donar en entorns de *chemsex* es situa en el marc de la societat patriarcal i les violències masclistes. És possible que en les relacions entre persones que freqüenten els entorns de *chemsex* s'hagin naturalitzat comportaments influïts per aquest substrat cultural.
- Pel que fa a les diverses formes de violència sexual, es posa de manifest la necessitat d'identificar-ne més formes i no només l'agressió sexual. L'ús

---

CONCLUSIONS DEL SEMINARI: "Consentiment sexual i chemsex. Aspectes culturals i implicacions legals"

d'apps i xarxes socials, per exemple, obre un gran ventall de possibles violències sexuals digitals ("sextorsion", entre d'altres). Cal identificar-les.

- L'existència d'obstacles que dificulten la detecció de casos d'agressions a homes i altres identitats i que impedeixen dimensionar aquest fenomen, començant per la dificultat de reconèixer i identificar les agressions sexuals per part fins i tot de les mateixes persones que les reben.
- El dèficit actual de recursos informatius específics sobre el consentiment sexual i el *chemsex*.
- La manca d'atenció professional específica als homes i altres identitats que han patit una agressió sexual.
- La importància dels aspectes legals i la complexitat de la terminologia tècnica utilitzada per poder referir-se de manera adequada als casos d'agressions sexuals, així com aspectes com la submissió química que es donen en el context de *chemsex*.

Per impulsar una millor sensibilització comunitària i prevenció d'aquest fenomen cal:

- Visibilitzar l'existència d'agressions sexuals en tot el col·lectiu, no només en els entorns de pràctiques de *chemsex*.
- Sensibilitzar sobre la importància del consentiment sexual en aquest context.
- Visibilitzar experiències i testimonis, promovent un debat comunitari sobre aquesta temàtica a través de xarxes socials.
- Fomentar com a valor de referència la cura mútua dins del col·lectiu.
- Incloure en la sensibilització sobre el consentiment sexual els responsables i empleats del sector de l'oci LGTBI+.
- Promoure l'establiment de normes comunitàries relacionades amb el consentiment a les sessions de *chemsex* (anomenades 'chills'), tant per part de qui els organitza com de qui hi participa.
- Proposar establir codis de comunicació viables entre les persones participants a les sessions per poder exercir el seu consentiment.
- Comptar amb models i referents que sí que porten a la pràctica mesures de prevenció i d'autocura (p. ex. persones amb cert recorregut vital que ja han fet tota una feina personal, que tenen experiència).

CONCLUSIONS DEL SEMINARI: "Consentiment sexual i chemsex. Aspectes culturals i implicacions

legals"

8 de 14

- Afavorir la millora del coneixement dels aspectes legals al voltant del consentiment sexual a tota la comunitat LGTBI+ i, de manera més específica, de les persones que practiquin *chemsex*, ja que poden trobar-se més exposades a agressions sexuals quan estan sota els efectes de substàncies.
- Tenir en compte que el *chemsex* es practica en diferents tipus d'espais, com ara cases particulars, locals de sexe i saunes, hotels, àrees de *cruising* etc. Per tant per poder fer arribar a la població diana els missatges preventius (relacionats amb el consentiment sexual i la prevenció de violències sexuals), cal poder trobar canals de difusió adequats i diversos.

Per impulsar una millor resposta assistencial a aquest fenomen cal:

- Millorar la formació especialitzada dels professionals implicats en l'atenció a persones que pateixen violències sexuals en aquest context.
- Respecte a l'atenció i la intervenció amb homes, persones trans i altres identitats que han rebut algun tipus de violència sexual, es considera necessari identificar i adaptar els protocols existents o generar-ne d'específics per prestar-los una atenció professional adequada.
- Millorar les habilitats per al maneig d'aquestes situacions per part dels equips professionals dels serveis rellevants. S'han d'evitar els judicis de valor i de culpabilització cap a la víctima d'una agressió sexual, especialment els qüestionaments per l'expressió de gènere, així com sobre el fet que l'agressió hagi tingut lloc sota els efectes de substàncies.

Conclusions i propostes

Sensibilització i prevenció

D'acord amb les discussions mantingudes al seminari, el consentiment sexual no ha estat prou abordat en el context general de la cultura sexual de tota la comunitat LGTBI+. Es considera necessari fer campanyes de sensibilització i prevenció al voltant de les violències sexuals i el consentiment sexual adreçades al conjunt de la població LGTBI+.

De manera més específica, i atès que les evidències disponibles indiquen que les agressions sexuals són presents en el context del *chemsex*, cal adoptar mesures concretes adreçades directament a les persones que mantenen aquestes pràctiques:

- Es recomana sensibilitzar sobre la necessitat de fer explícit el consentiment sexual en les pràctiques de *chemsex*, tot identificant com es poden introduir els conceptes de 'límits' i 'consentiment' en aquest context.
- Es proposa fer una guia dirigida a persones que ja practiquen *chemsex*, per generar i difondre missatges de sensibilització i prevenció de les violències sexuals tenint en compte:
  - la importància del consentiment sexual i d'establir les pràctiques sexuals i els límits que una persona pot o està disposada a traspasar abans de començar una sessió,
  - la cura entre participants per afavorir que els espais siguin segurs,
  - com ajudar algú que quedi en situació de vulnerabilitat,
  - les conseqüències legals de les agressions sexuals (ja que no totes les persones són plenament conscients quan s'està incorrent en un delictes o quan se n'està sent víctima),
  - procediment en cas que una persona pateixi una agressió sexual, incloent-hi els serveis i recursos disponibles.

- Es proposa abordar aquesta temàtica i tots els continguts de la guia (recollida a l'anterior punt) en l'atenció amb usuaris en actiu, tant individualment com en el treball de grups, així com difondre els missatges clau per diferents vies o canals de comunicació de manera que puguin arribar a la població diana.
- Es proposa potenciar la col·laboració entre l'administració pública i el sector de l'oci dirigit al públic gai com pubs, discoteques i festivals, per sensibilitzar sobre aquesta realitat i incentivar l'adhesió a protocols contra agressions sexuals.

Pel que fa als canals i suports per divulgar els missatges de sensibilització, prevenció sobre violència sexual, consentiment sexual i *chemsex*, així com informar dels recursos assistencials disponibles per atendre persones que hagin estat víctimes d'una agressió sexual, es proposa explorar i combinar diverses vies, com ara:

- Difusió en línia, a les xarxes socials i als webs d'organitzacions comunitàries, empreses d'oci orientades al públic gai i institucions públiques.
- Difusió de missatges mitjançant aplicacions de contactes.
- Distribució de material divulgatiu en formats físics com postals, tríptics, embolcalls de preservatius, etc. que podrien repartir-se a espais d'oci LGTBI+, serveis d'organitzacions comunitàries i centres o serveis públics que atenguin aquesta població.
- Cooperació amb la indústria pornogràfica per acordar col·laboracions en què els actors incorporin missatges que es refereixin al consentiment sexual.

Atenció assistencial

- Revisió dels protocols d'atenció de la xarxa sanitària a persones que han patit violència sexual per garantir que inclouen l'atenció a aquest perfil.
- Pel que fa a la resposta immediata a situacions d'agressions sexuals que puguin haver tingut lloc a espais d'oci (com *pubs*, discoteques o festivals) es recomana que es prevegi alguna figura que pugui assessorar oferint informació sobre els protocols i serveis disponibles per atendre aquestes situacions i canalitzar l'atenció per part dels serveis públics corresponents.

CONCLUSIONS DEL SEMINARI: "Consentiment sexual i chemsex. Aspectes culturals i implicacions legals"

- Possibilitat d'intervenir en zones de *cruising* on es practica *chemsex*, de manera que les organitzacions comunitàries puguin oferir portes d'entrada a serveis assistencials, tant pel que fa a la salut sexual com a les addiccions o la seguretat.

Formació

Oferir formació sobre consentiment sexual i sobre agressions sexuals que es puguin produir en el context del *chemsex*, en particular als professionals que treballin a serveis rellevants per millorar la resposta a aquest fenomen:

- Amb caràcter general, es recomana incloure aquesta temàtica entre els continguts de les accions formatives sobre *chemsex* i també en les formacions sobre violències sexuals.
- De manera més concreta, es proposa incloure formació més específica sobre aquests aspectes orientada a professionals clau com els que treballen a urgències hospitalàries i altres recursos que intervenen en l'atenció de víctimes d'agressions sexuals, incloent-hi professions com forenses, juristes, metges, psicòlegs, treballadors socials...
- Es proposa potenciar la col·laboració entre el sector de l'oci LGTBI+, les organitzacions comunitàries i les institucions de salut pública, incloent-hi accions formatives sobre *chemsex* (que abordin l'aspecte de les agressions sexuals) dirigides als responsables i treballadors d'aquests negocis i establiments.

Vigilància

- S'identifica la conveniència d'actualitzar els sistemes d'informació que permetin registrar i conèixer l'evolució dels casos d'agressions sexuals en aquests contextos.

Participants

Agència de Salut Pública de Barcelona

Departament d'Igualtat i Feminismes

Departament de Salut

BCN Checkpoint

Energy Control - ABD

Gais Positius

Stop

